

FAX IN BRIEF

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, ΒΙΟΤΗΝ
 προστάδα του περιβάλλοντος
 FAX 01 3225240
 FROM ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΝΘΩΤΟΚΗΣ

PAGES (INCLUDING COVER)

Παρασκευή 27 Ιουνίου 1997

Οποιοδήποτε

Σίμα

Εταιρεία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Αρ. Πρωτ. 822

Ημερομηνία

1.7.97

Φακ

ΕΑΥ

ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ανθρωπογεωγραφική προσέγγιση της Σητείας

του Αντώνη Αντησητάκη

Πριν λίγα χρόνια, οποίος μας έλεγε ότι θα έρχονταν μέρες, που θα πληρώναμε το νερό που πίνουμε, πως θα λιαζόμασταν με το δελτίο, πως θα κολυμπούσαμε με γαλαζίες σημαίες, πως θα αγοράζαμε τροφές προσέχοντας τα "Ε" στην ούγια θα τον παίρναμε για τρελό.

Σήμερα στη Σητεία θεωρούμε περίπου τρελό ή πράκτορα ξένων δυνάμεων που απεργάζονται το κακό μας, όποιον προσπαθεί να μας μιλήσει για ένα άλλο μοντέλο ανάπτυξης, όποιον προσπαθεί να προγνώσει και να εναρμονιστεί με τις αξίες της επόμενης γενιάς, αξίες που δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι θα είναι ίδιες με τις δικές μας.

Αφιερώνουμε λοιπόν τούτες τις γραμμές στον κ. Πενταράκη με αφορμή όσα άκουσε την περασμένη Τρίτη από τις τοπικές αρχές στην προσπάθειά του να παρουσιάσει το NATURA 2000 για τη ΒΑ Σητεία, γιατί δεν καταλαβε πως το αναπτυξιακό πρόβλημα της Σητείας είναι υπαρκτό μὲν αλλά δευτερευόν μπροστά στο δημοκρατικό πρόβλημα που χαρακτηρίζει τον τοπικό δημοσιο βίο. Δημοκρατικό πρόβλημα που επιτρέπει στις φαινές ιδέες ορισμένων να γίνονται ασυζητητί αναπτυξιακοί μονόδρομοι μιας σιωπηλής και μάλλον βολεμένης κοινωνίας.

Τα παρακάτω, αν και γράφτηκαν σε ανύποπτο χρόνο*, θα θέλαμε να θεωρηθούν και ως μια συμπληρωματική αλλά και κριτική προσέγγιση μια και ο κ. Πενταράκης εστίασε την εισηγήση του στον οικολογικό πλούτο της περιοχής χωρίς να προσπαθήσει επαρκώς να δείξει ότι αυτός ο φυσικός πλούτος μπορεί με μια κατάλληλη διαχείριση να μεταφραστεί αν όχι σε οικονομικό πλούτο τουλάχιστον σε καλύτερη ποιότητα ζωής για τον ντόπιο πληθυσμό.

1. ΓΕΝΙΚΑ, ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ - ΣΗΤΕΙΑ

...Πρόκριναμε να **εκτεθούμε** παρουσιάζοντας την ανάλυση και τις θέσεις μας για τις τοπικές εντάσεις που έχει η προσπάθεια συγκατοίκησης στο μεγάλο και φιλόξενο σπίτι της επαρχίας μας του **αρσενικού Τουρισμού με τη θηλυκή Οικολογία**.

Το αν θα ζευγαρώσουν αρμονικά ή θα μας διαλύσουνε το σπίτι είναι μια πολλή σοβαρή υπόθεση που πρέπει βαθιά να μελετήσουμε. Αν η Σητεία ενδιαφέρεται όντως για την οικολογία, ενδιαφέρεται δηλαδή για το μέλλον του πολυπλευρα πλουσιού περιβάλλοντός της και της εξ ίσου πλούσιας όσο και ιδιότυπης κοινωνίας της πρέπει τον Τουρισμό που θα διαλέξει να τον εξετάσει καλά. Επικλήσεις συνήθεις σε αποτυχημένες σχέσεις του τύπου "ήταν τυχερό της επαρχίας μας" ή "τα ίδια έπαθε και η γειτονισσα" ή "όλοι οι άνδρες είναι ίδιοι" δεν θα αποτελέσουν επαρκείς δικαιολογίες για τις επόμενες γενιές που θα μας χρεώσουν με τις ευθύνες μας. Και θά'χουν δίκιο γιατί σήμερα υπάρχει η δυνατότητα ενός σωστού σχεδιασμού, υπάρχει η **αρνητική εμπειρία γειτονικών περιοχών** που πρέπει να μας παραδειγματίσει, υπάρχει τέλος το γεγονός ότι **όλοι οι τουρισμοί δεν είναι ίδιοι**.

Από τις πολλές πλευρές του τουριστικού φαινομένου εμείς κρατάμε αυτό το στοιχείο: **ότι ο τουρισμός δεν είναι ένας**. Δεν μπορούμε βεβαίως να γυρίσουμε στην εποχή του μεμονωμένου περιηγητή, εξερευνητή, συγγραφέα του περασμένου αιώνα, αλλά μπορούμε και να αποφύγουμε τον μαζικό τουρισμό με τους όχι για περιηγητές αλλά παραγόμενους καταναλωτές πακέτων, που κατά την ευστοχή διατύπωση του Boorstin "ενδιαφέρονται να απολαύσουν το υπερβολικά παράξενο από την ασφαλή θέση του οικείου". Μπορούμε να διαλέξουμε και να επιβάλλουμε ένα τουρισμό στα μέτρα μας και αυτός είναι ένα χαρμάνι **ποιοτικού** τουρισμού και **εναλλακτικού** τουρισμού.

Η οικολογία είναι **ιδεολογία**, είναι και **επιστήμη**.

Ως ιδεολογία αναζητεί μια συνολικά καλύτερη **ποιότητα ζωής** και νύν και αεί. Εξ ου και το επίθετο **αισιόδοξος** που κολάνε οι αισιόδοξοι εκ των οικολόγων, και πλέον όχι μόνον αυτοί στην ανάπτυξη. **Ποιότητα ζωής και αειφορία είναι για τους οικολόγους τα μέτρα της ανάπτυξης**. Δύσκολα μέτρα γιατί βαζουν πάνω από την μετρήσιμη αύξηση του ΑΕΠ, πάνω από την αύξηση ρυθμών και ποσοτήτων την ποιότητα του τελικού αποτελέσματος. Και στο τελικό αποτέλεσμα αυτό, το **οικολογικό κίνημα διεκδικεί**, χωρίς όμως και να έχει επαρκώς κατακτήσει, να **μπαίνουν οι έννοιες της προστασίας του περιβάλλοντος, της δυνατότητας των μελλοντικών γενεών να μπορούν να προκόψουν στον ίδιο χώρο, της διατήρησης της κοινωνικής συνοχής**.

Η τουριστική ανάπτυξη της Σητείας, για να ρθούμε και στο θέμα μας, είναι αποδεκτή για τους οικολόγους μόνο αν γίνει στο πλαίσιο μιας συνολικής ανάπτυξης του τόπου και της κοινωνίας. Και αυτό δεν είναι απλή συνεπαγωγή έργων, επενδύσεων και οικονομικών δεικτών.

Ως επιστήμη η οικολογία μελετά ευρύτερα σύνολα και σχέσεις, οικοσυστήματα, επιχειρώντας μια δυναμική συνεργασία διαφορετικών επιστημών. Η προσέγγιση αυτή ονομάζεται **διεπιστημονική** και προσπαθεί να καλύψει το ελλείμμα γνώσης που αφήνουν οι μεμονωμένες επιστήμες. Χρησιμοποιεί τις πιο σύγχρονες τεχνικές όπως τη χρήση δορυφόρων και τα γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών. Και ο Τουρισμός με τις επιπτώσεις που προκαλεί σε μια περιοχή είναι εξαιρετικά σύνθετο φαινόμενο και οι απλοϊκές θεωρήσεις εγκυμονούν κινδύνους.

Για να μελετηθούν διεπιστημονικά οι επιπτώσεις του Τουρισμού στο Λασιθί, ο διδάκτωρ της κοινωνιολογίας και ερευνητής του ΕΚΚΕ Πάρις Τσάρτας, οι εργασίες του οποίου αποτελούν σημείο αναφοράς στα ζητήματα του Τουρισμού στην Ελλάδα, θεωρεί απαραίτητη τη συνδρομή 9 διαφορετικών επιστημών της Κοινωνιολογίας, της Οικονομικής Επιστήμης, της Χωροταξίας, των επιστημών του Περιβάλλοντος, της Πολιτικής Επιστήμης, της Ιστορίας, του Πολιτισμού, της Δημογραφίας, της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας.

2. ΑΝΑΛΥΣΗ - ΠΙΕΣΕΙΣ - ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ

Η Σητεία βρίσκεται σε ένα ιστορικό σταυροδρόμι. Δέχεται ισχυρές πιέσεις που την σπρώχνουν στις πιο διαφορετικές κατευθύνσεις χωρίς να έχει σχεδιάσει την άμυνα της σ' αυτές. της λείπει το συλλογικό όραμα και η στρατηγική εκείνη που θα μπορούσε σφραγισμένη τις αξίες του αύριο, αξιοποιώντας τις εμπειρίες του σήμερα και κυρίως τα ποικίλα συγκριτικά πλεονεκτήματά της να οδηγήσει τη Σητεία, τόσο και κοινωνία στην πρόοδο.

Δεν είναι που δεν γίνονται σωστά πράγματα. Είναι όμως εξαιρέσεις που πρέπει μεν να χειροκροτούνται αλλά να μην γενικεύονται. Τα λίγα μνημεία και παλιά σπιτία που σώθηκαν δεν πρέπει να κρύψουν την συνολικά αρνητική πορεία που έχει υποστεί τις τελευταίες δεκαετίες το δομημένο περιβάλλον και τη γενικότερη πολεοδομική υποβάθμιση. Χωρίς αναθεώρηση όρων δόμησης ιστορικό κέντρο δεν θα υπάρξει. Και με επεκτασεις προς το Κάμπο και το Ποταμι αντί στα προνομιακά κόκκινα υπονομεύεται το οικιστικό περιβάλλον. Ούτε τα πρωτοπόρα πράγματι αγροτουριστικά προγράμματα του ΟΑΣ μπορούν να ανασχεσουν το διάχυτη δυστυχώς προσδοκία για μια ανάπτυξη της αρπαχτής και του ευκόλου κέρδους με αιχμή το μαζικό τουρισμό.

Α. ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ

Η Σητεία ως τόπος μοιράζεται με την άλλη Κρήτη τις γνωστές φυσικές ομορφιές. Το περιφημο κλίμα της παντρεύει μοναδικά και σε ένα πλαίσιο ηπιότητας όλο το κλιματολογικό φάσμα της Μεσόγειου δίνοντας τη δυνατότητα μιας πλουσιότητας **βιοποικιλότητας** με πολλά ενδημικά είδη. Η μικρή Κρήτη, γράφει ο δασολόγος Νίκος Ζαλαώρας, έχει περισσότερα είδη χλωρίδας από τη Μεγάλη Βρετανία.

Μοιράζεται επίσης τον **πολιτισμικό** πλούτο της Κρήτης **αρχαίο και νεώτερο**. Κι είναι κι αυτό μια ξεχωριστή τύχη και ακαταμάχητο θέλγητρο για το περιηγητή να βλέπει σ' αυτό το σταυροδρόμι των πολιτισμών να συνυπάρχουν πλάι πλάι εκτός από αρχαία μνημεία μινωικά, ελληνιστικά, ρωμαϊκά, και τα ίχνη του νεώτερου ρωμαιοκαθολικού, δυτικού πολιτισμού μαζί με τα ίχνη του ισλαμ και της ελληνορθόδοξης παράδοσης.

Η **διαφορά** της Σητείας, το συγκριτικό της πλεονέκτημα με την υπόλοιπη Κρήτη βρίσκεται στο ότι η γεωγραφική απομόνωση της, υπαρκτή και σήμερα τηρουμένων των αναλογιών, της επέτρεψε να προστατεύσει αυτόν το φυσικό και πολιτισμικό πλούτο πολύ αποτελεσματικότητα αποφεύγοντας τις συνέπειες της στρεβλής ανάπτυξης που με αιχμή τον μαζικό τουρισμό υπέστησαν άλλες περιοχές. Στην προστασία αυτή συνεβαλε ακόμα και η **αρχαιολογική υπηρεσία** με τις υπερβολικές κατά πολλούς δεσμεύσεις της αλλά και η ύπαρξη μεγάλης **μοναστηριακής περιουσίας**.

Όμως η σημαντικότερη διαφορά της Σητείας, ο σοβαρότερος **πλούτος** της, το μέγιστο πλεονέκτημά της οφείλεται στην **ιδιότητα της σητειακής κοινωνίας**, πλεονέκτημα που δυστυχώς παραγνωρίζεται.

Η **Κρήτη της Σητείας** χαρακτηρίζεται από **ηπιότητα**. Ο Σητειακός πρότιμα να παίζει και να τραγουδά τον έρωτα με τη μαντινιαδά - κι ο Ερωτοκριτος εδώ γεννηθηκε, παρά ζωσμένος κουμπούρια να αναμετρίεται με το Χάρο τραγουδώντας επικά ριζίτικα. Ο

Σητειακός είναι ανοικτός έως και ανεκτικός, φιλόξενος. Τα "παλικάρισια" έθιμα της οπλοφορίας, της ζωκλοπής, της βεντέτας απουσιάζουν.

Η οικονομία της Σητείας χαρακτηρίζεται από ισορροπία και ασυνήθιστη αυτάρκεια. Δεν υπάρχει εδώ κανενός είδους μονοκαλλιέργεια. Συνυπάρχουν γεωργία, υπηρεσίες, εμπόριο, τουρισμός και κάποιες μικρές βιοτεχνίες. Κι όχι απλώς συνυπάρχουν ως διαφορετικές κοινωνικές κατηγορίες αλλά συνυπάρχουν εγγενώς στο Σητειακό. Δεν είναι σπάνιο ο Σητειακός πέρα από την κυρία ασχολία του να ασχολείται σε κάποιο βαθμό με το εμπόριο, τη γεωργία, την αλιεία, τον τουρισμό, να ζει άνετα τη ζωή της πόλης αλλά και του χωριού και παραλληλά να μαστορεύει. Η ζωή εδώ ποτέ δεν ήταν εύκολη αλλά και ποτέ δεν ήταν ιδιαίτερα δύσκολη συγκρινόμενη με άλλες περιοχές. Δεν υπήρχε ποτέ η ανασφάλεια που υπάρχει αλλού, σε περιοχές όπου μονοκαλλιεργείται ο τουρισμός ή η γεωργία και που μια κακή χρονιά δημιουργεί οξυτατή κρίση. Και ο τουρισμός είναι ιδιαίτερα ευπαθής τομέας. Η Σητεία δεν κατεβαίνει τα ρολά το χειμώνα κι είναι αξιοσημείωτο ότι στη Σητεία το χειμώνα βρίσκεις ανοικτά ξενοδοχεία ενώ σε γειτονικές περιοχές που στηρίζονται βασικά στον τουρισμό δεν βρίσκεις. Εδώ πρέπει να πούμε πως το πραγματικό εισόδημα του Σητειακού είναι μεγαλύτερο από αυτό που δίδει η στατιστική υπηρεσία. Το τραπέζι του Σητειακού πολλές φορές γεμίζει με αγαθά ίδιας παραγωγής που άλλοι τα πληρώνουν. Λαδί, ρακι, κρασί, κηπευτικά αλλά και με άλλα που η Σητειακή φύση απλόχερα του δίνει χορτά, σαλιγκάρια, ψαρία, κυνήγι.

Η κοινωνία της Σητείας διακρίνεται για τη συνοχή της. Δεν υπάρχουν εδώ κραυγαλέες ανισότητες, αυτές που υπάρχουν αλλού. Πλουσιότεροι ή φτωχότεροι ζουν στις ίδιες γειτονιές, κάνουν παρέα μεταξύ τους, συναλλάσσονται επαγγελματικά, στέλνουν στα ίδια σχολεία τα παιδιά τους, υφίστανται όλοι τα ίδια προβλήματα της πόλης, το θόρυβο, το κυκλοφοριακό κλπ. Κι είναι αυτή η κοινωνική συνοχή για την οποία τόσο μελάνι χύνεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που εμποδίζει φαινόμενα εγκληματικότητας, ναρκωτικών και μας δίνει την άνεση να κυκλοφορούμε ελεύθερα ό,τι ώρα και νάναι κι είναι αυτή η συνοχή που αποτρέπει τον χρηματισμό, τα φακελλάκια από γιατρούς και δημοσίους λειτουργούς, κι είναι αυτή η συνοχή που εξηγεί την αξιοζήλευτη επιτυχία που έχουν οι μαθητές στις Πανελληνίες εξετάσεις, ανεξάρτητα από τη γνώμη μας γι αυτές, όταν σε άλλες περιοχές τουριστικά "ανεπτυγμένες" έχουν να μπουν μαθητές σε ανώτατη σχολή 10 χρόνια. Κι είναι αυτή η συνοχή που εξηγεί τις δυσανάλογες με τον πληθυσμό και τα διαθέσιμα μέσα επιδόσεις στον κλασικό αθλητισμό αλλά και στα γράμματα και στις τέχνες.

Μπαίνοντας λίγο στα χωράφια της ανθρωπογεωγραφίας θα λεγάμε ότι αυτή η ιδιαιτερότητα του Σητειακού από τα πολύ παλιά χρόνια εξηγείται από το φυσικό περιβάλλον και το κλίμα. Είναι αυτό που του δωσε τη δυνατότητα να ζει καλά έχοντας λίγο απ' όλα, ώστε να αντιμετωπίσει με αυτάρκεια τα αρνητικά της απομόνωσης. Είναι αυτό που του μετέδωσε την ηπιότητα, τη διάθεση για χαρά και ζωή, που τον έκανε ανοικτό και φιλόξενο. Κι είναι απ' την άλλη μεριά αυτή η πολυσχιδής και ισόρροπη οικονομική ζωή που εξηγεί τη χλιαρή πολιτική του στάση. Δε συμμετεχει σε διεκδικήσεις, θες γιατί δεν τις πιστεύει, θες γιατί έχει τον τρόπο του και πιστεύει πως πάντα θα τον έχει. Φοβόμαστε ότι αυτή την πολιτική του ανοχή τώρα θα την πληρώσει.

Κλείνουμε αυτό το σημείο κρατώντας ως λέξεις κλειδιά που χαρακτηρίζουν την Σητεία και δίνουν σήμερα μια αξιοζήλευτη συγκριτικά με άλλες περιοχές ποιότητα ζωής το πλούσιο παρθένο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον, την ισορροπημένη οικονομία, την συνεκτική, φιλόξενη και ανοικτή κοινωνία, την ανεκτική και αδιάφορη πολιτική στάση. Εμείς δεν συμμορφώμασταν στην ελασινολογία για την απομόνωση της Σητείας που την στηρίζουν σε δημογραφικά στοιχεία για δήθεν μείωση του πληθυσμού. Υπάρχουν μικροί ρυθμοί αύξησης που όμως είναι μεγαλύτεροι από το μέσο όρο του Νόμου και ομαλότεροι από ότι σε άλλες περιοχές. Εξ αλλού οι δημογραφικές εκρήξεις καθόλου δεν μπορούν να θεωρηθούν ως μέτρο βελτίωσης της ποιότητας ζωής ενός τόπου.

Β. ΠΙΕΣΕΙΣ

Η Σητεία που μόλις περιγράψαμε δεχεται αυτή τη στιγμή 5 σοβαρές πιέσεις:

α. Ισχυροί Οικονομικοί και Πολιτικοί παράγοντες της Κρήτης αξιοποιώντας την πολιτική ανεκτικότητα της Σητειακής κοινωνίας αλλά και την ιδιόμορφη πολιτική κατάσταση του Νόμου, με τις τρεις πολείς κράτη επιχειρούν να εγκαταστήσουν στην επαρχία μας τις βρώμικες υποδομές τους, με τρόπο τεχνικοοικονομικά απαράδεκτο, αναχρονιστικό και

εντελώς αδικο. Τέτοια είναι η περίπτωση του Αθερινόλακκου που θέτει σε κίνδυνο την αειφορική ανάπτυξη της Σητείας και αίσιομα του Τουρισμού. Δεν πρέπει να αποτελέσει ο Αθερινόλακκος αντικείμενο μικροπολιτικών αναμετρήσεων, πρέπει η επαρχία να συνεννοηθεί και να αποτρέψει αυτή την αδικία. Θα είμαστε υπόλογοι στις γενιές που έρχονται.

β. Ισχυροί οικονομικοί παράγοντες με αντικείμενο τον Τουρισμό βλέπουν τη Σητεία ως προνομιακό χώρο επενδύσεων και έχουν αγοράσει τεράστιες εκτάσεις. Η πίεση αυτή δεν είναι από μόνη της θετική και χρειάζεται η συντονισμένη προσπάθεια της τοπικής κοινωνίας, ιδιαίτερα γιατί απουσιάζει ο θεσμικός εξοπλισμός και η χωροταξία, ώστε αυτό που θα γίνει να βοηθήσει συνολικά τον τόπο.

γ. Η Σητεία βρίσκεται βεβαίως στην άκρη αλλά δεν θα αργήσει να δεχτεί τις πιέσεις από τους οικονομικούς μετανάστες, από την κοινωνία των 2/3 και πρέπει να οργανώσει την άμυνά της, που βεβαίως καμία σχέση δεν πρέπει να' χει με ρατσιστικά αντανάκλαστικά, γιατί φαινόμενα εγκληματικότητας δεν θα αργήσουν να εμφανιστούν αν δεν το 'χουν κάνει ήδη.

δ. Η τέταρτη ομάδα πίεσης είναι εγγενής. Η κοινωνική συνοχή και η ιδιομορφία του Σητειακού δεν ακυρώνει την ύπαρξη διαφορετικών κοινωνικών ομάδων που μπορεί μεν να ισορροπούν, δεν παύουν όμως να έχουν διαφορετικές επιδιώξεις. Αλλά τα συμφέροντά του γεωργού κι άλλα του μεσίτη. Αλλά του επενδυτή στον Καβό Πλακό και άλλα του υπαλλήλου που κατοικεί στη Μπόντα, λίγα μέτρα από τον αεροδιάδρομο. Έχουμε την αίσθηση ότι αποτελεί επικίνδυνο μύθευμα η εικόνα που έχει κατακτήσει των εγκέφαλο πολλών, μιας Σητείας που θα πλουτίσει εύκολα τους πάντες μονοκαλλιέργωντας τον τουρισμό. Και πως για τούτο δεν χρειάζεται παρά η προώθηση ενός διεθνούς αεροδρομίου.

ε. Η πέμπτη ομάδα πίεσης είναι εξαιρετικά πρωτότυπη και δεν αφορά μόνο στη Σητεία. Βρεθήκαμε "ξαφνικά" με λεφτά που πρέπει να τα απορροφήσουμε σε περιορισμένο χρονικό διάστημα και είμαστε ανέτοιμοι, χωρίς κατακτημένα οράματα, χωρίς ιεραρχημένα και συνεκτικά προγράμματα, χωρίς μελέτες, με μια διαλυμένη δημόσια διοίκηση, με μια κοινωνία ιδιωτεύουσα και ανίκανη να ασκήσει έλεγχο, με τοπικιστικές και μικροπολιτικές αντιθέσεις. Και τρέχουμε στο όνομα της απορροφητικότητας να φτιάξουμε μελέτες όπως όπως τις οποίες γάρνιρουμε με τις απαραίτητες για την απορρόφηση ΜΠΕ και ΜΚΩ φτιαγμένες κι αυτές όπως όπως. Φοβόμαστε ότι εκτός από τη σπατάλη, εκτός από το τραγικό φαινόμενο να προωθούνται 5 λιμάνια στο Νομό και δυό αεροδρόμια και με τον ΒΟΑ να έχει μείνει απελπιστικά πίσω κάποια έργα εξ αιτίας της προχειρότητάς τους θα βλαφούν σημαντικά το περιβάλλον χωρίς να ωφεληθούν. Το λιμάνι της Σητείας είναι ένα απ' αυτά.

3. ΘΕΣΕΙΣ

Με βάση αυτή την ανάλυση ας προσπαθήσουμε να προβλεψουμε τις αξίες του αύριο. Δεν θα αργήσει να μπει ένα φρένο στον καταναλωτισμό και στην υποβάθμιση του περιβαλλοντος που γίνεται θυσία στο βωμό του κέρδους. Το καθαρό περιβάλλον, οι τέχνες, ο πολιτισμός, η υγιεινή διατροφή, η βιολογική καλλιέργεια είναι μερικές απ' αυτές τις αξίες. Η επαρχία μας προσφέρεται και πρέπει να προετοιμαστεί από τώρα επενδύοντας σ' αυτές, αποκρούοντας τις αρνητικές πιέσεις, αξιοποιώντας και διατηρώντας τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, την ισορροπία της οικονομίας, την συνοχή της κοινωνίας, βελτιώνοντας συνολικά την ποιότητα της ζωής. Και μπορούμε αυτό να το κάνουμε με τον πιο σύγχρονο τρόπο. Μιλώντας μεταφορικά θα συνιστούσαμε να μπουρκε και' ευθείαν στο Internet, χωρίς ενδιάμεση στάση στον Άγιο Νικόλαο, στα Μαλλια ή τη Χερσόνησο.

Ειδικότερα για τον τουρισμό ας δώσουμε περισσότερο βάρος στο να κάνουμε τον ξένο να θέλει να έρθει και να ξανάρθει κάνοντας ίσως και κάποια χιλιόμετρα παραπάνω, παρά να τον αναγκάσουμε νά' ρθει και να μην είμαστε έτοιμοι να τον δεχτούμε.

Το είδος του τουρισμού που πρέπει λοιπόν να διαλέξουμε για την επαρχία μας είναι ο εναλλακτικός τουρισμός και ο ποιοτικός τουρισμός. Είναι θετικό δε πως το μερίδιό σ' αυτούς τους τύπους τουρισμού συνεχώς αυξάνει. Για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού (φυσιολατρικός, πολιτιστικός, αγροτουρισμός κλπ) ο ΟΑΣ έχει κάνει πολλή δουλειά, του

αξίζουν συγχαρητήρια. Είναι ο καλύτερος τρόπος για την τόνωση και αναβαθμηση της οικονομίας της ενδοχώρας.

Για τον ποιοτικό τουρισμό στον οποίο η ιδιωτική πρωτοβουλία θα έχει τον πρωτο λόγο για να είναι πραγματι ποιοτικός χρειάζεται να μπουν κάποιοι άξονες από την τοπική κοινωνία.

α) Να καθορισθεί η φέρουσα ικανότητα μιας περιοχής σε τουριστική ανάπτυξη. Είναι θέμα αντοχής του περιβαλλοντος αλλά και της κοινωνίας. Παράλληλα να επιδιωχτεί η παράταση της τουριστικής περιόδου με ειδικές μορφές τουρισμού.

β) Να δοθεί βάρος στο δέσιμο των μονάδων με την τοπική κοινωνία, να εξασφαλιστεί η τόνωση της τοπικής οικονομίας, να αποφευχθούν τα γκέτο πολυτελείας.

γ) Να προσεχθεί η διαχείριση του νερού, των απορριμάτων, των ακτών καθώς και ο ενεργειακός σχεδιασμός των μονάδων.

δ) Να φροντίσουμε η αρχιτεκτονική παραδοσιακή η σύγχρονη να δένει με το τοπίο.

ε) Να θεσμοθετήσουμε έλεγχο των μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων απαιτώντας εξέταση εναλλακτικών λύσεων.

στ) Να αποφευχθεί με κάθε τρόπο το τουριστικό "μπουμι". Σωστή ανάπτυξη είναι η αργή ανάπτυξη, τόσο αργή ώστε να είναι αφομοιώσιμη.

ζ) Η τοπική κοινωνία με την ενεργή συμμετοχή της στα κοινά πρέπει να αποφύγει οπωσδήποτε να μεταφερθεί το κέντρο λήψης των αποφάσεων που αφορούν το μέλλον της σε ξένα κέντρα που έχουν συμφέροντα στην περιοχή.

Βεβαίως για να μπορούμε αυτά να πούμε και να τα επιβάλουμε στους άλλους θα πρέπει πρώτα να τα κάνουμε στα δικά μας ιδιωτικά και δημόσια έργα. Και επειδή η μπουλντοζα και το σκυροδεμα ήρθαν σε μας γρηγορότερα από την περιβαλλοντική ευαισθησία ας φροντίσουμε άμεσα για την περιβαλλοντική εκπαίδευση των παιδιών μας.

Η εισήγηση έγινε εκ μέρους της Οικολογικής Ομάδας Σητείας σε σχετικό συνέδριο του ΟΑΣ (22.3.96) στη Σητεία.